

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.021.04.2020

Insp. Szymon Herman
Komendant Powiatowy Policji w Tomaszowie
Mazowieckim
Komenda Powiatowa Policji
ul. Wandy Panfil 44
97-200 Tomaszów Mazowiecki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/030 Eliminowanie z ruchu drogowego kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków odurzających.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Powiatowa Policji ¹ , 97-200 Tomaszów Mazowiecki, ul. Wandy Panfil 44.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Insp. Szymon Herman, Komendant Powiatowy Policji w Tomaszowie Mazowieckim ² od 1 września 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjno – kadrowe i techniczne do przeprowadzania kontroli kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości, po spożyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu. 2. działania w zakresie eliminacji z ruchu drogowego kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości, po spożyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2020 (I-półrocze) z wykorzystaniem dowodów przed tym okresem, mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Renata Biskupska, gł. specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LLO/159/2020 z 17 września 2020 r.

(akta kontroli str.1-8)

¹ Dalej: Komenda, KPP lub Jednostka

² Dalej: Komendant.

³ Dz. U. z 2020 r. poz.1200., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Działania Komendy Powiatowej Policji w Tomaszowie Mazowieckim realizowane w okresie objętym kontrolą⁵ w zakresie eliminowania z ruchu drogowego kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości przyczyniły się do ujawniania odpowiednio 188, 292, 377 i 326 przypadków prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu.

Poprzez odpowiedni dobór osobowy patroli dążono do zapewnienia skutecznego przeprowadzania badań w tym zakresie, jednak 33,3% funkcjonariuszy nie posiadało odpowiedniego przeszkolenia specjalistycznego.

Komenda posiadała wystarczającą ilość urządzeń pomiarowych wykorzystywanych do badania kierowców będących pod wpływem alkoholu oraz bardzo ograniczoną ilość testów na zawartość środków działających podobnie do alkoholu. Badania trzeźwości, mogące być dowodem w sprawach, przeprowadzano na analizatorach wydechu posiadających aktualne świadectwa wzorcowania, jednak urządzenia do przesiewowego wykrywania zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu nie były poddawane kalibracji w wymaganych przez producenta okresach. Skutkiem braku kalibracji mogło być błędne wykazanie zawartości alkoholu we krwi (w wydychanym powietrzu), a tym samym dopuszczanie do dalszej jazdy kierujących znajdujących się w stanie po użyciu alkoholu.

Przerwy pomiędzy kolejnymi kalibracjami i wzorcowaniem występujące w KPP nie przyczyniły się do przerwania ciągłości przeprowadzania badań trzeźwości kierowców.

Badania na zawartość alkoholu przeprowadzane były systematycznie, natomiast, z powodu posiadania bardzo małej ilości testów, sporadycznie przeprowadzano badania na zawartość substancji działających w organizmie kierującego podobnie do alkoholu (łącznie w kontrolowanym okresie przebadano 67 kierowców, w tym 38 w trakcie jednej akcji przeprowadzonej w 2019 r.). Na skutek prowadzonych działań, w okresie objętym kontrolą zatrzymano 739 praw jazdy za kierowanie pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu.

Komendant Powiatowy Policji czynił starania, zarówno w jednostce nadrzędnej jak i w jednostkach zewnętrznych, w celu pozyskania specjalistycznego sprzętu pomiarowego do przeprowadzania kontroli na zawartość innych środków działających podobnie jak alkohol, jednak działania te przyniosły znikomy rezultat.

Funkcjonariusze przekazywali do Krajowego Systemu Informacyjnego Policji informacje nt. zatrzymanego prawa jazdy kierowców będących pod wpływem alkoholu lub środków odurzających. Na bieżąco, w czasie prowadzenia kontroli drogowej, dokonywali sprawdzeń kierowców w policyjnych i pozapolicyjnych systemach informatycznych. Dane statystyczne wprowadzane były do Systemu Elektronicznej Sprawozdawczości w Policji (SESPol), jednak sposób zapisów w notatnikach służbowych funkcjonariuszy nie dawał możliwości sprawdzenia rzetelności wprowadzonych do systemu danych dotyczących ilości przebadanych kierowców.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Kontrolą objęto lata 2017 – 2020 (do 30 września).

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- niezapewnienia obowiązkowej kalibracji wszystkich 14 urządzeń do przeprowadzania wstępnych badań stanu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu,
- niewprowadzenia do systemu Krajowego Systemu Informacyjnego Policji, w siedmiu z 74 poddanych kontroli przypadków, informacji nt. zatrzymanego prawa jazdy kierowców będących pod wpływem alkoholu lub środków odurzających.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Działania Policji w zakresie eliminacji z ruchu drogowego kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu.

Opis stanu
faktycznego

1. Przygotowanie organizacyjno-kadrowe i techniczne do kontroli kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu.

a) W KPP w Tomaszowie Mazowieckim komórką właściwą w sprawach kontroli ruchu drogowego był Wydział Ruchu Drogowego⁶, którego stan etatowy/stan zatrudnienia wynosił odpowiednio: na koniec roku 2017 - 24/, 23 (z czego kierownictwo pionu - dwie osoby i 21 osób faktycznie pełniących służbę na drogach), na koniec roku 2018 i 2019 s - 24/22 (dwie i 20) a na dzień 30 czerwca 2020 r. - 24/24 (dwie i 22).

Ponadto kontrolę trzeźwości przeprowadzali funkcjonariusze z dwóch komisariatów wchodzących w strukturę organizacyjną KPP w Tomaszowie Mazowieckim (w Czerniewicach i w Rokicinach), występowały też przypadki dokonywania kontroli trzeźwości kierowców przeprowadzanych w czasie patroli przez funkcjonariuszy innych wydziałów KPP.

(akta kontroli str.9-40)

b) W opinii Komendanta obecny stan etatowy pionu ruchu drogowego (20 funkcjonariuszy pełniących służbę na drodze⁷) jest adekwatny do potrzeb związanych z realizacją obowiązków w zakresie kontroli ruchu drogowego, w tym przeprowadzania badań kierujących znajdujących się pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.

(akta kontroli str. 41-42, 605-609)

c) Spośród 47 funkcjonariuszy WRD, pracujących w okresie objętym kontrolą, 19 (40,4%) brało udział w szkoleniu specjalistycznym w zakresie ruchu drogowego – część szczególna. Z 24 funkcjonariuszy zatrudnionych na dzień 30 czerwca 2020 r. 14 (58,3%) zostało przeszkolonych w tym zakresie.

Wg opinii Naczelnika WRD potrzeby szkoleniowe z tego zakresu w kontrolowanych latach wynosiły : w 2017 r. – ośmiu funkcjonariuszy, w 2018 r. – siedmiu, w 2019 r. – sześciu, a w 2020 r. – siedmiu.

⁶ Dalej WDR.

⁷ Stan na 30 września 2020 r.

W roku 2017 zgłoszono zapotrzebowanie na szkolenie dla czterech funkcjonariuszy, otrzymano limit siedmiu miejsc⁸, skierowano na szkolenie sześciu funkcjonariuszy⁹, szkolenie ukończyło osiem osób¹⁰.

W roku 2018 zgłoszono zapotrzebowanie dla pięciu funkcjonariuszy, otrzymano limit czterech osób, z czego z dwóch zrezygnowano¹¹, w związku z powyższym skierowano na szkolenie dwie osoby, a ukończyło szkolenie w 2018 r. trzech funkcjonariuszy¹².

W roku 2019: zgłoszono we wniosku sześciu funkcjonariuszy, otrzymany limit to - trzy osoby, skierowano - trzy osoby, a ukończyło szkolenie dwóch funkcjonariuszy¹³.

W roku 2020 zgłoszono we wniosku czterech funkcjonariuszy, otrzymano dotychczas limit i skierowano na szkolenie jedną osobę, ale - w związku z decyzją Komendanta Głównego Policji dot. przerywania kursów doskonalenia zawodowego - funkcjonariuszka została zwolniona z kursu. W roku 2020 kurs ukończył jeden funkcjonariusz¹⁴.

(akta kontroli str. 43-69)

d) W okresie objętym kontrolą KPP dysponowała nw. sprzętem do badań na zawartość alkoholu:

- wg stanu na koniec roku 2017: 17 urządzeniami typu Alco-Sensor IV CM, czterema Alkometrami A 2.0, jednym Alkometrem Drager 9510 i 10 testerami trzeźwości typu Alco-Blow oraz jednym Alco-Blow Prodigy S.
- wg stanu na koniec 2018 r. odpowiednio: 17, czterema, jednym i 12¹⁵ oraz jednym urządzeniem,
- wg stanu na koniec 2019 r. odpowiednio: 17¹⁶, czterema, dwoma¹⁷ i 12 oraz dwoma urządzeniami¹⁸.

W KPP w okresie od stycznia 2017 r. do połowy marca 2020 r. WRD nie posiadał sprzętu pomiarowego, korzystano z urządzeń będących na stanie Wydziału Prewencji. Dopiero od 13 marca 2020 r. zostały przydzielone do WRD trzy analizatory działające na zasadzie utleniania elektrochemicznego, jeden analizator działający w oparciu o metodę spektrometrii w podczerwieni oraz dziewięć analizatorów wstępnej weryfikacji nie wyposażonych w cyfrową prezentację wyniku pomiaru typu alco-blow, jednak w sytuacjach wymagających wykorzystania większej ilości sprzętu pobierane były przez funkcjonariuszy WRD dodatkowo urządzenia Wydziału Prewencji.

W latach 2017-2019 WRD KPP nie dysponował sprzętem do badań na zawartość środków działających podobnie do alkoholu, w przypadkach uzasadniających przeprowadzenie takiego badania podczas kontroli drogowej funkcjonariusze WRD korzystali z narkotestów będących w posiadaniu innych wydziałów. Dopiero 30 marca 2020 r. KWP w Łodzi przydzieliła WRD cztery testy narkotykowe typu DrugWipe 6S¹⁹.

⁸ Z jednego miejsca nie skorzystano z powodu urlopu wychowawczego funkcjonariuszki, a dwóch kolejnych w wyznaczonym terminie miało zaplanowane urlopy wypoczynkowe.

⁹ W uzgodnieniu z działem Kadr i Szkoleni KWP skierowano na szkolenia dwóch funkcjonariuszy więcej niż złożono we wniosku.

¹⁰ W tym jedna skierowana na szkolenie jeszcze w roku 2016 i jedna skierowana przez KMP w Łodzi.

¹¹ W jednym przypadku z powodów osobistych funkcjonariusza, a w drugim z powodu urlopu wychowawczego.

¹² W tym jeden skierowany przez KMP w Łodzi.

¹³ Jeden z funkcjonariuszy ukończył w roku 2020.

¹⁴ Skierowany na kurs w roku 2019.

¹⁵ Stan uległ zwiększeniu o dwa testery tego typu.

¹⁶ Z czego od 3 czerwca 2019 na pięć z nich nie otrzymano legalizacji

¹⁷ Stan uległ zwiększeniu o Alkometr Drager 9510IR

¹⁸ Stan uległ zwiększeniu o Alco-Blow Alcomat Alcolaf F6

¹⁹ Z okresem przydatności do użytkowania do grudnia 2021 r.

Z Informacji Komendanta wynika, iż kilkakrotnie²⁰ wskazywał na braki podstawowego sprzętu min. urządzeń do badań na zawartość narkotyków kierujących pojazdami. Braki były wykazywane i adresowane bezpośrednio do komórek organizacyjnych KWP w Łodzi, jednak wskazane braki nie zostały przez KWP uzupełnione. Ponadto w 2019 roku nawiązano współpracę z radną Rady Miejskiej w Tomaszowie Maz. w zakresie m.in. zwalczania przestępczości narkotykowej, wynikiem czego radna wystąpiła z formalnym wnioskiem do Prezydenta Miasta Tomaszowa Maz.²¹ o zakup narkotestu do badań na zawartość środków odurzających, jednak do chwili obecnej takiego sprzętu nie zakupiono.

(akta kontroli str.41-42, 70-73, 400-412, 421, 460-463, 470)

e) Urządzenia pomiarowe typu Alco-Sensor i Alcometr będące na wyposażeniu KPP w kontrolowanym okresie posiadały świadectwa wzorcowania. Przerwy pomiędzy terminem ponownego wzorcowania wskazywanym w świadectwach a wykonaniem kolejnego wzorcowania wynosiły w latach 2017-2018 od 10 do 91 dni, a w latach 2019-2020 od jednego do 33 dni, z wyjątkiem jednego przypadku w roku 2019, gdzie ponownego wzorcowania dokonano po 359 dniach²². W ośmiu przypadkach wzorcowania dokonano przed upływem zaleconego terminu (od jednego do 43 dni).

Ponadto brak wzorcowania dla pięciu kolejnych urządzeń typu Alco-Sensor od 3 czerwca 2019 r. wynikał z braku zgody Wydziału Gospodarki Materialowo – Technicznej (GMT) KWP w Łodzi na ich wykonanie, z powodu niewystarczających środków budżetowych przyznanych temu wydziałowi na realizację zadań w zakresie usług serwisowania tego sprzętu. W chwili obecnej cztery urządzenia nie posiadają jeszcze aktualnych świadectw wzorcowania²³.

W KPP, w okresie objętym kontrolą, sprzęt nieposiadający aktualnych świadectw wzorcowania nie był używany, jednak nie powodowało to braku w wyposażeniu poszczególnych patroli pełniących służbę na drogach.

Spośród 14 testerów trzeźwości typu Alco-Blow używanych w latach 2017-2020 tylko sześć poddano jednorazowej kalibracji w roku 2019²⁴. Z wyjaśnień Inspektora ZZK WP²⁵ wynika, iż sprzęt ten poddawany był kalibracji tylko przy okazji jego naprawy, a od maja 2020 r., z uwagi na zakaz używania tych urządzeń z powodu pandemii, kolejne urządzenia nie były wysyłane do naprawy i nie były kalibrowane.

(akta kontroli str.75-101, 400-403,413-421)

2. Działania w zakresie eliminacji z ruchu drogowego kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub innych środków działających podobnie do alkoholu

a) Prowadzenie badań w celu eliminacji z ruchu drogowego kierujących znajdujących się pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających prowadzone były codziennie w trakcie każdej kontroli drogowej jak również w ramach działań (akcji) zlecanych przez KGP, KWP w Łodzi oraz w ramach własnych działań powiatowych. Planowano je na podstawie :

²⁰ Pismo do KWP z dnia 19 listopada 2018r., 9 października 2019 r., 11 października 2019 r., 4 listopada 2019 r., 27 grudnia 2019 r., 5 lutego 2020 r.

²¹ Interpelacja z dnia 9 października 2019 r.

²² Z wyjaśnień Komendanta wynika że urządzenie typu Alco-Sensor IV CM nr 074382 nie było poddawane wzorcowaniu we wskazanym okresie, z uwagi na brak zgody Wydziału GMT KWP w Łodzi. Urządzenie to w tym czasie nie było użytkowane i znajdowało się w magazynie. W dniu 12.05.2020 r. wysłano wniosek do GMT o wzorcowanie tego urządzenia i po uzyskaniu zgody w dniu 18.05.2020 r. zostało ono wysłane do kalibracji i wzorcowania. Obecnie urządzenie posiada aktualne świadectwo wzorcowania.

²³ Jedno z tych pięciu urządzeń przeszło wzorcowanie po naprawie w 2020 r.

²⁴ Udokumentowane dane od kwietnia 2018 r. (wcześniej brak danych).

²⁵ Zespołu Zarządzania Kryzysowego Wydziału Prewencji.

- planów działań kontrolno-pomiarowych m.in.: Wojewódzkiego programu działań Policji w obszarze kierujących znajdujących się pod wpływem alkoholu lub narkotyków celem poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie województwa łódzkiego w 2017 r.,
- planów działań kontrolno- prewencyjnych „Alkohol i narkotyki” KWP w Łodzi (2018, 2019),
- własnych i wojewódzkich ocen i analiz bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz innych informacji i spostrzeżeń dotyczących np. wzrostu ilości zdarzeń z nietrzeźwymi kierującymi, których efektem było przebadanie jak największej liczby kierujących przez funkcjonariuszy KPP, nie tylko WRD, realizowanych pod nazwą „trzeźwy poranek”, „trzeźwe popołudnie”, „trzeźwy weekend”.

Komendant KPP wyjaśnił, iż na czas i lokalizację miejsc prowadzonych kontroli wpływ miały: ogólnie wskazane terminy działań przez KGP, KWP w Łodzi, a także własne spostrzeżenia KPP wynikające z rozpoznania terenowego i porównywania danych z policyjnego systemu SEWIK. Przestanki wpływające na planowanie przeprowadzanych działań to: możliwość bezpiecznego dokonywania kontroli, np. w miejscach gdzie występuje spowolnienie ruchu, kontrole w miejscach gdzie dochodziło do zdarzeń z udziałem kierujących w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie, miejsc w pobliżu szkół, zakładów pracy, wskazywanych przez społeczność, np. poprzez naniesienia na KMZB²⁶ oraz przedstawicieli samorządów lokalnych²⁷. Przy wyborze terminów i czasu działań brano pod uwagę takie aspekty jak: długie weekendy, popularne imieniny, święta, okresy wzmożonych wyjazdów np. wakacyjnych, porę dnia, a także analizy stanu bezpieczeństwa - własne oraz wojewódzkie.

(akta kontroli str. 102-327)

Skutkiem tych kontroli w okresie objętym badaniem było zatrzymanie 739 praw jazdy²⁸ za kierowanie w stanie nietrzeźwości, po spożyciu alkoholu lub innego środka działającego podobnie do alkoholu.

W wyniku analizy 74 przypadków zatrzymania prawa jazdy²⁹ stwierdzono:

- przy popełnieniu przez kierującego przestępstwa w 50 przypadkach prawo jazdy przekazywano do prokuratury w terminie od jednego do siedmiu dni z wyjątkiem dwóch spraw, gdzie w roku 2019 wystąpił przypadek przekazania prawa jazdy w 30 dniu (na skutek czekania na wynik pobrania krwi) i w roku 2020 (z powodu przeoczenia) przesłano dokument w ósmym dniu od zatrzymania.
- przy popełnieniu przez kierującego wykroczenia we wszystkich 20 przypadkach przekazanie dokumentu prawa jazdy następowało w terminie od jednego do pięciu dni.
- w dwóch przypadkach na skutek braku przesłania przez szpital wyników badań krwi w ciągu 30 dni prawo jazdy oddano kierowcy³⁰.
- wprowadzanie do systemu KSIP informacji o zatrzymaniu prawa jazdy w 65 przypadkach następowało w ciągu 24 godz., w dwóch przypadkach nie wystąpiła konieczność wprowadzania tej informacji (w jednym sprawa dotyczyła obcokrajowca, a w drugim prawo jazdy zostało zatrzymane wcześniej i informacja ta była już w systemie). Natomiast w wyniku przeoczenia

²⁶ Krajowej Mapie Zagrożenia Bezpieczeństwa.

²⁷ W WRD KPP Tomaszów Maz. prowadzone były analizy stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym zgodnie z § 5 ust. 1 Zarządzenia nr 31KGP z dnia 22 października 2015 r. w sprawie metod i form prowadzenia przez policję statystyki zdarzeń drogowych. Sporządzane analizy oraz dane zgromadzone w ramach funkcjonowania KMZB miały wpływ na ustalenie miejsc wykonywania kontroli.

²⁸ W roku 2017- 193, 2018 - 181, 2019- 240 i do 30 września 2020 r. – 125.

²⁹ Próba 20% przypadków z okresu 2019 - 30 września 2020 r. (rok 2019 - 44, rok 2020 – 30)

³⁰ Zgodnie z art. 136 ust. 2 Prawa o rd. (akta spraw przekazano do prokuratury).

funkcjonariuszy w siedmiu przypadkach informacji o zatrzymaniu prawa jazdy nie wprowadzono do systemu KSIP.

(akta kontroli str.328-337, 422-428, 431-435, 471-515)

b) Od początku 2017 r. do 30 września 2020 r. w WRD KPP pełniło służbę 45³¹ funkcjonariuszy, z czego 26 (57,8%) nie zostało przeszkolonych w ramach kursu specjalistycznego w zakresie ruchu drogowego – część szczególna. Na dzień 30 września 2020 r. na 21 funkcjonariuszy WRD faktycznie pełniących służbę na drogach siedmiu (33,3%) nie zostało przeszkolonych w tym zakresie, w tym w jednym przypadku już skierowanej funkcjonariuszce odwołano rozkaz z powodu pandemii, a jeden funkcjonariusz oczekuje na skierowanie.

Z informacji uzyskanej od Komendanta wynika, że w latach 2017-2020 r. funkcjonariusze WRD KPP w Tomaszowie Maz., którzy nie posiadali specjalistycznego przeszkolenia przeprowadzali badania kierujących pojazdami w zakresie stanu trzeźwości pod kątem zawartości alkoholu jak i środków podobnie działających do alkoholu. Jednocześnie nadmienił, że policjant przygotowywany do pełnienia służby na etapie kursu podstawowego zapoznaje się od strony teoretycznej jak i praktycznej w posługiwaniu się urządzeniami do badań na zawartość alkoholu lub środka o podobnym działaniu - np. szkolenie podstawowe - jednostka modułowa nr 5 „Podejmowanie działań wobec uczestników ruchu drogowego”. Zatem przepisy ogólne jak i wewnętrzne Policji nie wymagają przeprowadzania dodatkowego szkolenia użytkownika takich urządzeń. Natomiast z-ca Naczelnika WRD wyjaśnił, iż w KPP standardowo planuje się patrole dwuosobowe w skład którego w miarę możliwości wchodzi przynajmniej jeden policjant ruchu drogowego, będący dowódcą patrolu posiadający szkolenie specjalistyczne z zakresu ruchu drogowego.

Wg już przeszkolonych funkcjonariuszy nawet ukończony kurs specjalistyczny – część szczególna nie daje gwarancji zdobycia pełnej wiedzy w tym temacie ze względu na brak narkotestów podczas zajęć praktycznych i brak przeprowadzenia badania na zawartość środków działających podobnie do alkoholu pod nadzorem prowadzącego kurs.

(akta kontroli str.45,127-132, 429-430, 434-455)

W jednostce nie opracowywano odrębnych zasad obowiązujących podczas działań kontrolnych w zakresie badań kierujących znajdujących się pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających. Komendant wyjaśnił, iż podstawą badań były: Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 grudnia 2015 w sprawie badań na zawartość alkoholu w organizmie, Zarządzenie nr 496 KGP z dnia 25 maja 2004 r. w sprawie badań w organizmie na zawartość alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu oraz Zarządzenie nr 30 KGP z dnia 22 września 2017 r. w sprawie pełnienia służby na drogach, które wyczerpująco określają sposób postępowania w zakresie badań kierujących.

(akta kontroli str. 127-132, 456)

c) Z rejestrów pobierania sprzętu pomiarowego na zawartość alkoholu działającego na zasadzie utleniania elektrochemicznego³² wynika, iż w KPP³³ w latach objętych kontrolą powyższy sprzęt pobierany był codziennie³⁴, tj.:

- w roku 2017: 5.339 (średnio miesięcznie 445, a średnio dziennie 15) razy,
- w roku 2018: odpowiednio: 5.237 (436, 14) razy,
- w roku 2019: odpowiednio: 5.077 (423, 14) razy,

³¹ Z pominięciem kierownictwa pionu.

³² Pomiar tymi urządzeniami może stanowić dowód w sprawie.

³³ Brak możliwości wyodrębnienia sprzętu pobieranego przez WRD.

³⁴ Potwierdza to analiza ankiet przeprowadzonych wśród funkcjonariuszy.

- w roku 2020 (do 30 września): odpowiednio: 3.395 (411, 13) razy.

Natomiast z indywidualnych rejestrów tych analizatorów wydechu wynika, że również codziennie używano tego sprzętu w celu eliminowania kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu. Częstotliwość używania ww. sprzętu była następująca:

- w roku 2017: 1.856 (średnio miesięcznie 155, a średnio dziennie pięć) kontrole,
- w roku 2018 odpowiednio: 1.407 (117, cztery) kontrole,
- w roku 2019 odpowiednio: 1.397 (116, cztery) kontrole,
- w roku 2020 (do 30 września) odpowiednio: 919 (102, trzy) kontrole.

Największa częstotliwość kontroli trzeźwości kierowców ww. analizatorami w poszczególnych latach wystąpiła w miesiącu grudniu w roku 2017, w maju i czerwcu w roku 2018, w czerwcu w roku 2019 i w lipcu w roku 2020. Natomiast najmniejsza w styczniu i lutym w roku 2017, w lutym i od września do grudnia w 2018 r., od stycznia do marca i we wrześniu oraz grudniu w 2019 i w marcu 2020 r.

W okresie objętym kontrolą przeprowadzano również sprawdzanie trzeźwości kierujących za pomocą analizatorów wstępnej weryfikacji typu alco-blow nie wyposażonych w cyfrową prezentację wyniku pomiaru. W KPP nie prowadzono rejestrów używania tych urządzeń.

Z informacji zawartych w Statystycznych kartach czynności policjanta ruchu drogowego wynika, że liczba kierowców poddanych badaniu przez WRD na zawartość alkoholu łącznie (przy pomocy urządzeń każdego typu) wynosiła w roku 2017 – 18.826 osób, w roku 2019 – 24.541 osób, w roku 2019 – 42.604 osób i do 30 września 2020 r. – 14.637 osób.

Z uwagi na znikomą ilość narkotestów będących w posiadaniu WRD kontrole kierujących pod kątem używania środków działających podobnie do alkoholu w KPP przeprowadzane były w sporadycznych wypadkach przy ewidentnym podejrzeniu zażycia takich środków, co zdaniem NIK mogło skutkować ryzykiem nie wykrycia dużej ilości przypadków zwłaszcza, że w opinii funkcjonariuszy wielu z nich bez odpowiedniego sprzętu (zwłaszcza narkotestów) nie było w stanie odróżnić objawów występujących po użyciu substancji zabronionych od objawów występujących po zażyciu leków na receptę.

W KPP nie była prowadzona ewidencja wydawania i używania tego sprzętu. W kontrolowanym okresie badania kierowców na zawartość środków działających podobnie do alkoholu przedstawiały się następująco³⁵:

2017- 13 badań, z czego dziewięć narkotestów, cztery badania krwi. Jeden wynik pozytywny.

2018- sześć badań, z czego trzy narkotesty, trzy badania krwi. Dwa wyniki pozytywne.

2019- 40 badań, z czego 38 narkotestów, dwa badania krwi. Wszystkie badania negatywne.

2020- osiem badań, z czego siedem narkotestów, jedno badanie krwi. Badania w toku.

(akta kontroli str. 127-132, 338-397, 431-433, 457-463, 471-516)

W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu tomaszowskiego doszło do 186 zdarzeń drogowych z udziałem osób pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu. Do każdego zdarzenia wystawiono „Kartę zdarzenia drogowego”, które w zdecydowanej większości zawierały wszystkie

³⁵ Dane z całej KPP wraz z podległymi komisariatami.

niezbędne elementy wymagane przepisami prawa, z wyjątkiem pojedynczych braków wpisów, i tak: w dwóch przypadkach nie wpisano oznaczenia jednostki policji, raz nie wpisano daty, również dwukrotnie nie oznaczono zabudowania obszaru, pięciokrotnie nie zaznaczono działania alkoholu, raz nie było wpisu o uprawnieniach i ośmiokrotnie nie wykazano rozstrzygnięcia. Znaczącym niedopełnieniem był brak wpisu nazwy powiatu w 48 przypadkach (25,8%) oraz sześciokrotnie nie zaznaczenie w kartach, że uczestnikiem zdarzenia był obcokrajowiec i siedmiokrotnie jakie posiadał obywatelstwo. Komendant wyjaśnił, że zakres terytorialny obejmuje tylko powiat tomaszowski w związku z powyższym funkcjonariusze traktowali ten fakt jako oczywisty i z przeoczenia nie zawierali tego zapisu w kartach. Również z przeoczenia wynikały pozostałe nieznaczące braki w zapisach.

(akta kontroli str. 517-526)

Z przeprowadzonej analizy indywidualnej dokumentacji prowadzonej przez funkcjonariuszy³⁶ wynika, że dane dotyczące ilości kierujących poddanych badaniu na zawartość alkoholu i środka działającego podobnie wpisana do sytemu SESpol w 14 przypadkach³⁷ była większa od ilości zapisanej w notatnikach³⁸. Ponadto, w notatnikach w przypadku używania AlkoBlow zamieszczano tylko wpisy przedziałów czasowych ich używania, co nie dało możliwości sprawdzenia rzetelności wykazywanych danych.

Komendant wyjaśnił, iż fakt rozbieżności danych zawartych w formularzach a notatnikami służbowymi wynikał z tego, że formularze wypełniane były bezpośrednio po zakończeniu służby odnotowując wszystkie przeprowadzone badania stanu trzeźwości dostępnymi urządzeniami, a w notatnikach nie odnotowywano ilości przeprowadzonych badań tzw. przesiewowych wykonywanych za pomocą AlkoBlow, z uwagi na nieprzeprowadzanie kompleksowej kontroli drogowej, niemniej jednak zliczano ilość tych badań niejednokrotnie zapisując sobie w sposób roboczy na brudno, bądź we wkładkach do notatników, celem uwidocznienia stanu faktycznie przeprowadzonych badań w karcie statystycznej.

(akta kontroli str. 464-469, 523-526)

d) Z wyjaśnień Komendanta KPP i Zastępcy Komendanta KPP wynika, iż zgodnie ze strukturą organizacyjną i zasadami działania Policji, realizujący zadania kontrolne funkcjonariusze ruchu drogowego przekazywali (w formie ustnej do bezpośrednich przełożonych, np. podczas odpraw do służby) informacje w zakresie posiadanych testów do wykrywania narkotyków w ślinie (Oratect) sugerując skomplikowany pobór materiału do badania, (wymagana współpraca ze strony badanego, co nie zawsze było możliwe), długotrwałego czasu oczekiwania na wynik badania (ok. 30 min.), ograniczonej ilości wykrywanych środków. Ponadto w kontrolowanym okresie WRD otrzymał odpowiednie testy dopiero w marcu 2020 r. Wobec braku przedmiotowych testów każde podejrzenie kierowania pojazdem w stanie po użyciu środków działających podobnie do alkoholu wiązało się z koniecznością wykonania u kierującego badania krwi. Funkcjonariusze potwierdzili brak testów i zgłaszanie tego faktu przełożonym.

(akta kontroli str. 41-42, 398-303, 547-549)

e) W okresie objętym kontrolą funkcjonariusze KKP mieli do dyspozycji tzw. Mobilne Terminale Noszone³⁹ umożliwiające weryfikację danych kontrolowanych osób⁴⁰.

³⁶ Przeprowadzonej na próbie dokumentów sporządzonych przez czterech funkcjonariuszy (20% stanu osobowego) pełniących służbę na drogach.

³⁷ Badaniu poddano zapisy dotyczące 12 dni dla każdego z czterech funkcjonariuszy.

³⁸ Różnice wynosiły od jednego do 20 przeprowadzonych badań.

³⁹ WRD ma na stanie cztery urządzenia typu BlueBird i dwa urządzenia typu Zebra.

Urządzenia te za pomocą wbudowanej aplikacji SWD umożliwiają dostęp do systemów takich jak: KSIP, PESEL, BDO, CEP, CEK, Interpol, SIS, Regon (w przypadku firm), NoeNet i innych. Średni czas przeprowadzenia sprawdzenia w MTN na podstawie nr PESEL wynosił ok. 5-6 min, w przypadku weryfikowania bez nr PESEL czas ten wydłużał się do 10-12 min⁴¹.

Komendant wyjaśnił, iż wpływ na czas przeprowadzenia weryfikacji ma również miejsce dokonywanej kontroli z uwagi na znikomy zasięg łączności GSM bądź jej brak. W takim przypadku funkcjonariusz za pomocą środków łączności radiowej dokonuje weryfikacji danych przy pomocy Dyżurnego Jednostki, bądź osoby wyznaczonej z Zespołu Łączności i Informatyki KPP. Czas sprawdzenia ulega wówczas wydłużeniu do ok. 15-20 minut.

(akta kontroli str. 523-528)

f) KPP nie posiada jednolitych procedur dotyczących kompleksowego systemu kontroli i audytu. Z wyjaśnień Komendanta wynika, iż zadania w tym zakresie realizowane były na podstawie szeregu obowiązujących przepisów rangi ustawy, rozporządzenia, zarządzenia, decyzji oraz poleceń MSWiA i KGP, a także wytycznych przełożonych różnego szczebla, które zgodnie z zasadami organizacji hierarchicznej składały się na swoisty system kontroli stosowany w Jednostce. Są to m. in. procedury opracowane w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Łodzi, które w sposób bezpośredni odnoszą się do przepisów wynikających:

- z ustawy z dnia 15 lipca 2011r. o kontroli w administracji rządowej⁴²,
- z wytycznych w zakresie zasad i trybu przeprowadzania kontroli w urzędach obsługujących organy lub jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych stanowiących załącznik do Decyzji nr 65 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 maja 2012r. w sprawie wprowadzenia do stosowania wytycznych w zakresie zasad i trybu przeprowadzania kontroli w urzędach obsługujących organy lub jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych,
- ze standardów kontroli w administracji rządowej.

Ponadto w KWP Policji w Łodzi wydana została Decyzja nr 8/2014 Komendanta Wojewódzkiego Policji w Łodzi z dnia 13 stycznia 2014 r. w sprawie wprowadzenia programu zapewnienia jakości w komórkach kontroli instytucjonalnej KWP oraz w jednostkach organizacyjnych Policji województwa łódzkiego. Jako jednostka organizacyjna podległa KWP w Łodzi KPP w Tomaszowie Maz. brała udział w tej procedurze jako uczestnik, choćby przy opracowywaniu rocznego planu kontroli, gdzie jest możliwość proponowania tematów kontroli do zrealizowania przez Wydział Kontroli KWP w Łodzi. Propozycje te opierały się na analizie czynności i informacji uzyskanych w trakcie zadań realizowanych lub koordynowanych przez podległych policjantów.

Dodatkowo w KPP w Tomaszowie Maz. kontrola funkcjonowania jednostki i działań poszczególnych komórek organizacyjnych odbywała się w oparciu o decyzje Komendanta Powiatowego Policji. W KPP w/m funkcjonuje m.in. Decyzja nr 40 Komendanta Powiatowego Policji w Tomaszowie Maz. z dnia 1 czerwca 2010r. w sprawie pełnienia nadzorów przez kadrę kierowniczą średniego szczebla KPP, w której w załączniku nr 1 wskazano zakres czynności realizowanych w ramach nadzoru pełnionego przez kadrę kierowniczą KPP. Wśród tych czynności,

⁴⁰ Informacje te dotyczą m.in.: zatrzymania, bądź cofnięcia uprawnień, aktywnych zakazów sądowych a także historii wykroczeń, w tym również o kierowaniu w stanie nietrzeźwym bądź innego zabronionego środka.

⁴¹ Czas sprawdzania danych potwierdzony podczas przeprowadzonej próby kontroli weryfikacji danych.

⁴² Dz.U. z 2020 r. poz.224.

w zakresie nadzoru nad służbami patrolowymi (w tym także ruchu drogowego), wskazano zadania w postaci przeprowadzania kontroli sposobu pełnienia służb patrolowych w terenie podczas realizacji zadań. W szczególności dotyczy to zwrócenia uwagi na zgodność miejsca pełnienia służby z wcześniej wyznaczoną dyslokacją, prawidłowość wyposażenia i prowadzonej dokumentacji (notatnika oraz kontrolki pojazdu), efektywność realizacji zadań doraźnych.

System nadzoru i kontroli pełnienia służby policjantów na drogach polegał także na sprawowaniu bezpośredniego nadzoru nad policjantami ruchu drogowego przez Naczelnika Wydziału i jego Zastępcę na podstawie grafiku i średnio przypadały trzy razy w miesiącu na funkcjonariusza kadry kierowniczej⁴³, rozliczaniu policjantów ze służb bezpośrednio po ich zakończeniu przez koordynatorów służby zewnętrznej, kontrolowaniu przebiegu służb na drogach przez ww. koordynatorów lub przez osoby wyznaczone w ramach nadzoru służbowego ze strony kierownictwa średniego szczebla KPP.

W latach 2017-2020 zakres działań jednostki objęty badaniem NIK nie był przedmiotem kontroli wewnętrznych i zewnętrznych.

(akta kontroli str. 127-132, 516, 529-604)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Funkcjonariusze WRD przeprowadzali wstępne badania stanu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu urządzeniami nie posiadającymi aktualnych świadectw ich kalibracji.

Wszystkie testery trzeźwości typu Alco-Blow poddawane były kalibracji dopiero w momencie oddania ich do naprawy, a nie w okresach przewidzianych w instrukcji obsługi określonej przez producenta tego sprzętu czyli co 6 miesięcy, co mogło skutkować błędnymi ocenami trzeźwości sprawdzanych kierowców. Na dzień 13 listopada 2020 r. żadne z 14 urządzeń tego typu będące na wyposażeniu KPP nie miało ważnego poświadczenia kalibracji.

Komendant wyjaśnił, iż ze względu na ograniczenia budżetowe w serwisowaniu sprzętu pomiarowego wprowadzone przez KWP w pierwszej kolejności na kalibrację i wzorcowanie kierowane są urządzenia typu Alko- Sensor i Alkometr A 2.0, których wynik pomiaru stanowi dowód w sprawach. Urządzenia typu Alco-Blow mają charakter pomocniczy służący do wstępnej weryfikacji stanu trzeźwości kierującego, a wynik badania tym urządzeniem nie stanowi wartości dowodowej, co stanowiło przyczynę oddawania urządzeń Alco-Blow do kalibracji po terminie.

Zdaniem NIK stosowanie takich urządzeń, w przypadku wskazań niższych wartości niż rzeczywiste, może wpływać na obniżenie bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez dopuszczanie do dalszej jazdy kierujących znajdujących się w stanie po użyciu alkoholu. NIK podkreśla, że skutkiem stosowania takich urządzeń mogą być ponadto zaniżone statystyki udziału w ruchu drogowym kierujących znajdujących się pod wpływem alkoholu.

(akta kontroli str.95-101, 400-403)

2. W siedmiu z 74 badanych spraw dotyczących zatrzymania prawa jazdy, informacja o zatrzymanym prawie jazdy nie została wprowadzona do Krajowego Systemu Informacyjnego Policji, co nie spełniało wymogów § 64 ust. 4 Zarządzenia KGP nr 70 z dnia 2 grudnia 2019 r. w sprawie KSIP (rejestracji należy dokonać niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godz. od zatrzymania)..

⁴³ Przeprowadzenie kontroli odnotowywano w rejestrach i w notatnikach służbowych funkcjonariuszy oraz w książce kontroli i nadzoru służby patrolowej KPP Tomaszów Mazowiecki.

Komendant wyjaśnił, że brak zamieszczenia informacji o zatrzymaniu prawa jazdy w systemie KSIP był wynikiem przeoczenia funkcjonariuszy.

(akta kontroli str. 328-337, 422-428, 431-435, 471-515)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zapewnienie, wymaganej przez producenta, obowiązkowej kalibracji urządzeń służących do wstępnych badań stanu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu.
2. Wyegzekwowanie od funkcjonariuszy wprowadzania wymaganych informacji do Krajowego Systemu Informatycznego Policji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 4 grudnia 2020 r.

Kontroler
Renata Biskupska
Gł. specjalista k.p.

R. Biskupska
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
Dyrektor
Przemysław Szewczyk

Przemysław Szewczyk
podpis